

Hívéül mutatkozik, amely a jogban jelentkező hézagok kitöltésére a bírót a „törvényhozó delegációja” alapján jogosítja fel. Gyakorlati szempontból ez a felfogás aggályos. Vannak jogtételek, jogelvek, amelyeknek funkciója a bennük rejlő „terelő erő”; ezeknek tipikus példája a kétség esetére adott interpretacionális szabály. A bíró hézagkitöltési jogának a törvényhozó delegációjára való alapításában is van egy akaratlan terelő erő, amely a bírót a montesquieu-i elv ellenére a jogalkotás mezejére vonzza. Távolról sem tartanók helyesnek, ha a magyar bíróság a jogfejlesztéstől szigorúan távoltartaná magát és pedantériával megmaradna a jogalkalmazás szigorú keretében. Csak arra kell gondolnunk, mennyivel szegényebb, mennyivel elmaradottabb volna jogunk a bíróság jogfejlesztő tevékenysége nélkül. De a törvényhozó delegációjának tana átszakítja ezt a gátat, amelyet a mai bírói felfogás a bírói jogalkotás terén helyesen érez, amikor csak a *salus rei publicae* nyomása alatt veszi igénybe a jogalkotó tevékenységet. A törvényhozó delegációja szinte alkotmányjogi alappal ruházta fel a bíró kivételesen igénybevehető és igénybeveendő jogalkotó munkáját.

Második megjegyzésünk. Moór az egyéni felelősség elvétől való eltérés példajaként felhossa a középkori Prügelknabe intézményét. A Prügelknabe rejtélyét a magunk részéről abban a megfontolásban keresnők, hogy ez kompromisszum kíván lenni a hatniakarás és a hatniakarás szokásos eszköze (testi fájdalom okozása) között. Ertelmet a Prügelknabe büntetése azzal kap, ha ez a büntetés a *princ* szemé láttára törnének. Így a szánalomérzés felkeltésével áll rendelkezésre az a motiváló erő, amit egyébként a testi malum elszenvedése jelent. B. S.

Állam és Polgár címmel **Pikler J. Gyula** szerkesztésében az elmúlt év őszétől fogva folyóirat jelenik meg Budapesten, amely, miként az a megjelenést megelőzően szétküldött „Értesítő”-ből olvasható: azon kérdés, illetve tárgykör objektív és gyűlölködéstől mentes vizsgálatának van szánva,

„hogyan egyrészt az állam és a polgár közti jogviszonynak, tehát a társadalmi rendszernek, melyek általában az elképzelhető formái (amely formáknak a gazdasági kérdések és bajok csak másodlagos függvényei),

hogyan másrészt ezen elképzelhető különféle társadalmi formáknak közöttük pl. a jelenlegi társadalmi rendnek... vannak-e és mely intézményes igazságtalanságai vagy célszerűtlenségei, amelyek tömegeknek gazdasági bajait okozzák...

és hogy végül... képzelhető-e és mely jogviszony az állam és a polgár között, melyik tehát az a társadalmi rendszer, amelyben ily intézményes hibák nincsenek...”

Miként e szemelvényből is látható, e folyóirat bármely, jobb- vagy baloldalinak nevezett társadalom-szemlélettől eltérően a társadalmi kérdés lényegét az állam és a polgár közötti jogviszonyban véli megérteni, és ennek megfelelően hasábjait e kérdés megoldásának szenteli, amint azt az eddig megjelent számok is bizonyítják. Ennélfogva — bár e kérdés a társadalom minden tagját egyenlően érinti, — úgy véljük, különösen alkalmas a jogilag képzett intellektus érdeklődésének felkeltésére.

M. Róbert.